

Бизнес и финанси

Икономически обзор

- 31.03.2022 г.: Макроикономически показатели и кооперативни стопански дейности
- 2022 г.: Актуализирана средносрочна бюджетна прогноза, съгласно ЗИЗЗДБ 2022 г.
- Търговска надценка – размер и доходност

Финанси и осигуряване

- 2022 г.: Актуално – обсъждани промени в данъчното законодателство
- Счетоводно и данъчно третиране на ваучери за храна

Полезна информация

- Сумирано изчисляване на работното време

ИКОНОМИЧЕСКИ ОБЗОР

Макроикономически показатели и кооперативни стопански дейности

I-во трим. 2022 г.: Постигнати резултати и тенденции в национален мащаб

4.5%

брутен вътрешен
продукт

12.4%

среден индекс на
потребителските цени

10.5%

хармонизиран индекс на
потребителските цени

Търговия на едро

В национален мащаб спадът в търговията на едро с хранителни стоки, напитки и тютюневи изделия е 2%, като в кооперативната система се наблюдава ръст от 10%, но при 14% ръст на цените на хранителните стоки и напитки.

Търговия на дребно

При търговията на дребно с хранителни стоки, напитки и тютюневи изделия ръстът в национален мащаб е 16%, докато при кооперативните търговски обекти спадът е 1%, при 14% ръст на цените.

Промишленост

В национален мащаб ръстът в сектор преработваща промишленост е 21% при 12% ръст в кооперативната система.

Селско стопанство

Кооперативното селско стопанство отчита 2 пъти ръст за I-во трим. на 2022 г.

Туризъм

Обемът на реализираните приходи в кооперативната система нараства 27% при 1.8 пъти в национален мащаб.

Юни 2022 г.: Нова актуализирана средносрочна бюджетна прогноза съгласно ЗИЗЗДБ 2022

2.9%

брутен вътрешен
продукт

11.9%

среден индекс на
потребителските цени

11.6%

хармонизиран индекс на
потребителските цени

С актуализираната макроикономическа прогноза на Министерството на финансите се затвърждават очакванията за влошаване на икономическата среда. Прогнозата се основава на допускането, че високата несигурност, породена от конфликта в Украйна ще се запази.

Въпреки изграденото очакване за запазването на висока несигурност и влошаване на икономическата среда, според новата прогноза, очакваният за 2022 г. реален растеж на БВП е 2.9% и той е по-голям от Пролетната прогнозата (ръст 2.6%), което се дължи на отчетените по-добри икономически показатели през I-во трим. По данни на НСИ, БВП е нараснал с 4.5% през I-во трим. 2022 г. спрямо същия период на 2021 г. (сезонно изгладени стойности).

В съответствие с поскъпване на храните, неенергийните нехранителни стоки, петрола и неенергийните суровини се прогнозира средногодишната инфлация през 2022 г. да достигне 11.9%, а хармонизираният индекс на потребителните цени се очаква да е 11.6%.

Очаква се в годишен аспект основните групи суровини да поскъпнат, като по-съществено ще е при храните – 22.9%, при транспортните горива – 13.9% и при ел. енергията – 8.1%.

ТЪРГОВСКА НАДЦЕНКА – РАЗМЕР И ДОХОДНОСТ

В условията на икономическа криза и нарастваща инфлация искаме да насочим вниманието към необходимостта от постоянно наблюдение на търговския процес с цел адекватно и гъвкаво реагиране на пазарните отклонения на цените на стоките и нарастващите текущи разходи. Основният фактор с проинфлационно влияние върху цените на стоките е ускореното поскъпване на суровините и най-вече на енергоносителите, което по линия на производствените разходи сравнително бързо се пренася в крайните цени на редица потребителски стоки. От друга страна, икономическите последици от военния конфликт се разпространяват бързо, което води до повишаваща се инфлация и нарастващи разходи за текуща издръжка. В социален план доходите на хората намаляват, а предизвикателствата пред потребителните кооперации и съюзи нарастват.

В контекста на протичащите процеси е изключително важно да се анализира доходността на търговската дейност, в т.ч. търговската надценка и факторите, които влияят на размера ѝ.

При ценообразуването в търговията на дребно към покупната цена на стоките се прибавя определен размер търговска надбавка (надценка). Чрез така формираната крайна цена потребителните кооперации и съюзи защитават своите икономически интереси, свързани с покриване на разходите и постигане на определена печалба.

Разходите, свързани с покупката на стоки и разходите по обращение образуват търговската себестойност. Тя отразява фактическите разходи, които кооперативната организация извършва във връзка с покупката и обращението на стоките. Търговската надценка се разглежда като цена на търговската дейност и включва разходите по обращение на стоката (общопроизводствени и административни разходи) и икономически необходимата печалба. Разходите по обращението се отчитат чрез основните икономически елементи: за материали, електроенергия, външни услуги, работни заплати, амортизации и други.

В период на ускорена инфлация покупните цени на стоките и текущите разходи нарастват с по-бързи темпове от нарастването на продажбите и това налага непрекъснат мониторинг на реалните доходи и разходи, предприемане на адекватни и навременни мерки за оптимизирането им. Закономерно, на преден план излиза въпросът как да се покрият нарастващите разходи при ограничено потребление – чрез повишаване на търговската надценка или чрез оптимизиране на разходите по доставка и продажба. Еднозначно и еднопосочно решение не е възможно, тъй като базовото нарастване на средната надценка може да доведе до определянето на неконкурентни цени на определена група стоки и отлив на потребители.

Отчитайки необходимостта от прилагането на комплекс от мерки за ефективно управление на търговския процес, е препоръчително да се използват и прилагат различни инструменти, осигуряващи:

- ✓ Подобряване организацията на търговския процес, вкл. доставката на стоките – избор на доставчик и доставни цени, необходимо количество, съобразено с наличността и търсенето, качество и срок на годност, период на отложено плащане. Да се оценяват преимуществата на обединените доставки и възможностите, които осигуряват доставките чрез национален единен кооперативен пазар като цена и качество на стоките, срок на отложено плащане. Осигуряването на доставки на по-добра цена и с по-дълъг срок на отложено плащане е фактор осигуряващ възможност за постигане на по-добра доходност за покриване на нарастващите разходи.
- ✓ Анализ на прилаганите надценки. В условията на нарастваща инфлация и на непрекъснато изменение на цените, често последно закупените стоки са с нови по-високи цени. В случай че има наличност от същата стокова група и при допускане, че продажбите им се изписват по метода „средно претеглена цена“, би било полезно да се извършват редовни анализи с цел подобряване разбирането за рентабилността, доколкото в някои случаи би могло видимо надценката да изглежда висока, но тя да не покрива разходите за обращение. Необходимо е да се отбележи, че промяна в счетоводната политика в резултат на изменение метода на изписване на материалните запаси, съгласно НСС 8, се извършва, само когато се изисква по закон, от счетоводни стандарти, или това ще доведе до по-подходящо представяне на събитията или сделките във финансовите отчети. Ефектите от промените в счетоводната политика (извън случаите, когато ефектите са несъществени) в голямата си част биха довели до преизчисление на финансовите отчети до най-ранния съпоставим период с цел представянето на сделките, така че да отразяват, че тази политика е прилагана винаги последователно.

Освен това при определянето на търговските надценки следва да се отчита обращаемостта на стоките. Принципно правило е стоките с висока обращаемост да имат по-ниски търговски надбавки, което се обуславя от по-ниските разходи за съхранението им.

Размерът на търговската надценка и ефективното ценообразуване са съществен фактор за осигуряване на по-висок доход, необходим за покриване на нарастващите разходи по обращение.

- ✓ Ефективно управление на енергийните разходи, които са съществен разход в търговския процес (поддържане на хладилни съоръжения, осветление, отопление/охлаждане) в рамките на 1 година нараснаха близо 3 пъти.

В периода м. октомври 2021 г. м. юни 2022 г. стопанските субекти, в т.ч. кооперативните организации, получават компенсация за повишената цена на ел. енергия, която е около 1/3 от месечния разход. Към момента няма сигурни индикации, че подпомагането за бизнеса ще продължи, но дори и да ги има за определен период, към даден момент предоставянето ще се прекрати и кооперативните организации трябва да са в състояние да покриват пазарните цени на тези разходи, прогнозата за които е за повишение. Оптимизирането на енергийните разходи изисква инвестиции в енергоспестяващи съоръжения (хладилни съоръжения, климатици и др.) и осветителни тела, както изграждане на мощности за производство на ел. енергия от възобновяеми енергийни източници.

- ✓ Оптималното управление на разходите за труд, които в годишен аспект само от повишаването на минималната работна заплата, са нараснали над 10%. Препоръчително е разходите за труд да бъдат обвързани със създадения доход и повишаване на производителността на труда. В тази връзка възможните действия са въвеждане на гъвкави форми на работно време и организация на труда – сумирано изчисляване на работното време, намалено работно време и др.

Нарастването само на посочените два основни разхода в търговията на дребно (енергийни и трудови разходи) води до съществено повишаване на оперативните разходи, поради което е необходимо да се наблюдават и анализират текущо, както и да се използват разумно и ефективно. Същото се отнася и до останалите разходи, свързани с търговската дейност.

При определянето размера на търговската надценка освен прилагането на разходния подход на ценообразуване следва да се отчетат цените на конкурентите и потребителското търсене. Търговецът на дребно, който продава на крайния потребител, не винаги е в състояние да прехвърли увеличението на доставните си цени и на оперативните разходи на крайния клиент. Това ще наложи намаляване размера на търговската надценка като процент, но в абсолютна стойност тя може да нарасне в резултат от повишените доставни цени върху които се начислява.

Провеждането на балансирана търговска политика предполага правилно използване на търговската надценка като основен инструмент за ценообразуване на всяка стока и стокова група, и ефективно управление на разходите по доставка и обращение.

ФИНАНСИ И ОСИГУРЯВАНЕ

2022 г.: АКТУАЛНО – НОВИ ОБСЪЖДАНИ ПРОМЕНИ В ДАНЪЧНОТО ЗАКОНОДАТЕЛСТВО

С проекта на закон за изменение и допълнение на Закона за държавния бюджет на Република България за 2022 г. предложен от МС и внесен за обсъждане в НС през м. юни 2022 г., е предвиден пакет от антикризисни мерки, насочен към намаляване на негативните последици от нарастващите цени на горивата и енергията и повишаващия се инфлационен натиск върху обществото и бизнеса.

В областта на данъчната политика са предвидени следните промени:

- ✓ **ЗДДФЛ:** Увеличаване размера на данъчните облекчения за деца (от 4 500 лв. на 6 000 лв. годишно) и на данъчното облекчение за деца с увреждания (от 9 000 лв. на 12 000 лв. годишно). Облекченията се отнасят за 2022 г., като се предвижда да се ползват авансово (тримесечно) и годишно.
- ✓ **ДОПК:** Намаляване размера на законната лихва от ОЛП+10 на сто на ОЛП+8 на сто.
- ✓ **ЗДДС и ЗАДС:** В проекта на бюджета са отчетени следните антикризисни мерки, водещи до изменения на законодателството на косвените данъци:
 - въвеждане на нулева ставка на ДДС за доставка на брашно и хляб от 01.07.2022 г.;
 - въвеждане на намалена ставка на ДДС в размер на 9% за доставки на централно отопление от 01.07.2022 г.;
 - прилагане на стандартната ставка от 20 % за ДДС за консумацията на бира и вино от ресторантьорски и кетъринг услуги от 01.07.2022 г.;
 - въвеждане на намалена ставка на ДДС в размер на 9% за доставки на природен газ от 01.07.2022 г.;
 - освобождаване от акциз на електрическата енергия и природния газ, включително втечен нефтен газ (LPG);
 - увеличаване на акциза за цигари, тютюн за пушене, пури и пурети, нагряваеми тютюневи изделия и наргилета и въвеждане на акциз върху течностите в електронните цигари.

Към датата на излизане на бюлетина, проектите за промени на данъчните закони, вкл. и ЗИДЗДБ за 2022 г. са приети по принцип на първо четене и се обсъждат на второ четене в ресорните парламентарни комисии.

В следващия брой ще Ви представим приетите промени и тяхното прилагане.

СЧЕТОВОДНО И ДАНЪЧНО ТРЕТИРАНЕ НА ВАУЧЕРИ ЗА ХРАНА

Предвид разширяването на обхвата за ползване на ваучерите за храна от началото на 2022 г., бихме искали да насочим вниманието на читателите относно някои актуални въпроси по отношение на тези социални придобивки.

Както вече посочихме в брой 1, за 2022 г. е увеличен необлагаемият минимум на предоставените ваучери от 80 лв. на 200 лв./месечно и едновременно с това са въведени и някои допълнителни облекчения в контекста на разширяването на обхвата, за които могат да се ползват (напр. плащане на битови сметки за електрическа енергия, газ или други, спрямо определените в ЗКПО възможности).

Относно данъчното и счетоводно отразяване на тези разходи, следва да се има предвид следното:

✓ По отношение на данъчното третиране по ЗКПО

Въпреки, че няма съществени промени по отношение на данъчното третиране по реда на чл. 204 и чл. 209 от ЗКПО, при предоставянето на социални разходи следва да се има предвид, че съгласно чл. 293 от Кодекса на труда (КТ) начинът на използването на средствата за социално-битовото и културното обслужване, вкл. и ваучерите, се определя с решение на общото събрание на работниците и служителите. Също така, за да са налице елементите на признаването им за социален разход от страна на работодателя, съответно социалните придобивки следва да са общодостъпни за всички наети лица. Разбира се, работодателите биха могли да разработят критерии, които да кореспондират с изискванията на нормативната база. Не е рядко, когато се взема решение същите да се предоставят на база отработени дни, което не нарушава изискването за общодостъпност. Обратно на това, може да се вземе решение за предоставяне на ваучери и на лицата, които са в отпуск, поради различни причини (поради общо заболяване, майчинство, платен годишен отпуск). Определянето на подобни и ясни критерии не нарушава изискването за това да е спазено условието за общодостъпност.

Като цяло, необходимо е да има формализирани разработени критерии, които да кореспондират с правилата за общодостъпност и как се определя размерът на ваучерите – на база отработени дни, дали лицата, които отсъстват имат право на такива придобивки и т.н., като тези критерии са съобразени с КТ и ЗКПО, за да бъдат третирани като социални разходи в натура за сметка на работодателите.

✓ По отношение на данъчното третиране по ЗДДС

До 18.02.2022 г. ваучерите за храна бяха изключени от данъчно облагане с ДДС (чл. 131в, ал. 2, т. 3 от ЗДДС).

С изменението на ЗДДС с ДВ, бр. 14/2022 г. тази норма бе отменена и ваучерите за храна вече подлежат на облагане с ДДС. Това постави въпроса как трябва да бъдат облагани с ДДС тези ваучери. Отговорът изцяло зависи от обстоятелството дали ваучерите за храна ще се явят ваучери за конкретна цел или многоцелеви ваучери.

В §1, т. 88 и 89 от Допълнителните разпоредби на ЗДДС са дадени определения за видовете ваучери, като „ваучер за конкретна цел“ е ваучер, при който местоизпълнението на доставка на стоките или услугите, за които се отнася ваучерът, и дължимият ДДС за тези стоки или услуги са известни още в момента на издаването на ваучера и могат да бъдат определени към този момент, а „многоцелеви ваучер“ е ваучер, различен от ваучер за конкретна цел. Тъй като ваучерите за храна могат да се ползват не само в магазини за хранителни стоки (с данъчна ставка 20 на сто), но и за получаване на храна в ресторанти и заведения за бързо обслужване (с данъчна ставка 9 на сто), няма как още при издаване на ваучерите да се определи дължимият ДДС във връзка с тяхната продажба. Поради това, за 2022 г. условията за определяне на ваучерите за храна като „ваучери за конкретна цел“ не са изпълнени и те трябва да се разглеждат като „многоцелеви ваучери“.

Данъчното третиране съгласно чл. 131б от ЗДДС на ваучерите за храна е следното:

- ✓ предоставянето на ваучери за храна от оператор на работодател - за целите на ЗДДС не се смята за доставка (чл. 131б, ал. 1 от ЗДДС);
- ✓ предоставянето на ваучери за храна от работодател на ползватели – не е доставка за целите на ЗДДС (чл. 131б, ал.1 от ЗДДС);
- ✓ предоставянето на стоки и услуги от търговец на ползватели срещу ваучери за храна е доставка, която подлежи на облагане с ДДС (чл. 131б, ал.2 от ЗДДС). За търговеца е налице право на приспадане на данъчен кредит за начисления му данък за получените стоки или услуги, като това право се упражнява по общите правила на ЗДДС;
- ✓ предоставяне за осребряване на ваучери за храна от търговеца на оператора на ваучери за храна - за целите на ДДС не е налице доставка.

Този ред на данъчно третиране на ваучерите за храна ще се прилага до 31.12.2022 г. при положение, че срокът за прилагане на намалената данъчна ставка не бъде удължен. В противен случай, ваучерите за храна ще се използват само за заплащането на стоки или услуги, облагани със стандартна ставка 20 на сто и те ще се разглеждат като „ваучери за конкретна цел“ по реда на чл. 131а от ЗДДС.

Счетоводното отразяване на ваучерите за храна като многоцелеви ваучери

Счетоводните записвания при работодателя са:

- ✓ При получаване на ваучерите от оператора:
Дебит с/ка Други парични средства „Ваучери за храна“
Кредит с/ка Доставчици Оператор на ваучери
- ✓ При плащане на номиналната стойност на ваучерите на оператора:
Дебит с/ка Доставчици Оператор на ваучери
Кредит с/ка Разплащателна сметка
- ✓ За услугата по отпечатване на ваучерите, която операторът оказва на работодателя

Счетоводните записвания при работодателя са:

Същата е облагаема с ДДС, който данък трябва да бъде начисляван от оператора на работодателя:

- Дебит с/ка Разходи за външни услуги
- Дебит с/ка ДДС за покупки с право на данъчен кредит
- Кредит с/ка Доставчици Оператор на ваучери
- ✓ Предоставяне на ваучерите на работниците и служителите
 - Дебит с/ка Разходи за персонал
 - Ан. Социални разходи –ваучери
 - Кредит с/ка Персонал
- ✓ Изплащане на ваучерите на работниците и служителите – начислените за съответния месец ваучери се изплащат на персонала чрез намаление на задълженията към персонала
 - Дебит с/ка Персонал
 - Кредит с/ка Други парични средства „Ваучери за храна“

Счетоводните записвания при търговците:

- ✓ При използване на ваучерите като заплащане на покупка на стоки или услуги
 - Дебит с/ка „Ваучери за храна“
 - Кредит с/ка Приходи от продажби
 - Кредит с/ка ДДС за продажби
- ✓ При плащане на отчетените ваучери, предоставени от търговците за осребряване
 - Дебит с/ка Разплащателна сметка
 - Кредит с/ка „Ваучери за храна“
- ✓ За услугата, предоставена от оператора по осребряването на ваучерите:
 - Дебит с/ка Разходи за външни услуги
 - Дебит с/ка ДДС за покупки с право на данъчен кредит
 - Кредит с/ка Доставчици Оператор на ваучери

За 2022 г. обхватът на ваучерите за храна е разширен и включва възможност за заплащане на разходи за електрическа и топлинна енергия, природен газ, вода и за културни мероприятия. Счетоводното и данъчното им третиране е аналогично на посоченото за ваучерите за храна.

Конкретни и подробни указания относно механизма на данъчното третиране и счетоводното отчитане на ваучерите за храна по чл. 209, ал. 1 от ЗКПО в зависимост от участниците в процеса на предлагане – оператори, работодатели, доставчиците и наетите са изложени в Указание № УК-1 от 10.05.2022 г. на МФ.

ПОЛЕЗНА ИНФОРМАЦИЯ

СУМИРАНО ИЗЧИСЛЯВАНЕ НА РАБОТНОТО ВРЕМЕ

Методът за сумирано изчисление на работното време (СИРВ) дава възможност на работодателя по-гъвкаво да определя заетостта на служителите, които работят в сменен режим или по график. Работодателите могат да решават дали разпределението на работното време ще се организира в една или повече смени. Освен това разпределението може да става на смени с различна продължителност 4, 6, 8 или 12 часа. В тези случаи за предпочитане е използването на сумирано изчисляване на работното време.

Това е форма на отчитане, при която установената нормална продължителност на работното време - 8 ч. дневно и 40 часа седмично (чл. 136 от КТ) и 7 ч. нощно и 35 часа седмично (чл. 140 от КТ) е задължително да се спазва независимо от определената по график продължителност на работното време за деня, седмицата и месеца. Възможно е продължителността на работното време през отделните дни може да надвишава нормалната, но работата в повече се компенсира с работа по-малко почивка в границите на отчетния период. По този начин балансът на работното и свободното време се запазват средно за периода на отчитане. СИРВ дава възможност на работодателя по-гъвкаво да определя заетостта на всеки работник или служител, който извършва работа в сменен режим, т.е. работа по график. Няма особена полза от СИРВ за период от един месец, защото няма следващ месец с възможност за компенсация и не се допуска СИРВ за работници и служители с ненормиран работен ден (чл. 142, ал.3 от КТ). Разпределението на работното време и редът за редуването на смените по длъжности трябва задължително да са определени със заповед, която да е като приложение в правилника за вътрешния трудов ред на кооперативната организация.

Въвеждане на СИРВ

СИРВ се въвежда със заповед на работодателя. В нея трябва да бъдат посочени периода на сумиране, списък на длъжностите, за които се въвежда сумирането на времето, длъжностни лица, ангажирани с изготвянето и обработването на графиците. При въведено СИРВ работодателят утвърждава поименни графици за работа през определения период за сумиране на времето. Поименните графици се предоставят на служителите срещу подпис и се съхраняват най-малко три години след края на периода. Утвърдените графици могат да бъдат променяни в периода на сумиране с оглед на конкретните обективни обстоятелства и при спазването на изискванията за работа при условията на СИРВ, определени в Кодекса на труда или друг нормативен акт. Тъй като въвеждането на СИРВ е право на работодателя, не съществува изискване да се сключват допълнителни споразумения с работниците и служителите за промяна на трудовото им правоотношение.

Определяне на период за СИРВ

Работодателят може да въведе СИРВ за определен период – седмица, месец или друг, който не може да бъде по-дълъг от 4 (чл. 142 ал. 3 от КТ) месеца. Това обаче не означава, че при СИРВ може да се работи само веднъж за първоначално определения период. Преди изтичането на периода работодателят може да издаде нова заповед, с която да определи нов период и така на практика постоянно да се работи в условия на СИРВ. Обикновено в практиката се използват 4-месечни периоди, за да се раздели годината на три части, като може да се започне работа на СИРВ през годината, но периода на сумиране задължително приключва в края ѝ. По този начин работодателите се възползват от предимствата на СИРВ за максималния разрешен срок и могат по-гъвкаво да уплътняват работното време на служителите.

Продължителност на работното време

Максималната продължителност на работната смяна при условията на СИРВ може да бъде до 12 часа, а за работниците и служителите с намалено работно време до 1 час над намаленото им работно време (чл. 142, ал. 4 от КТ). Продължителността на работната седмица не може да надвишава 56 часа.

Спазване на почивките

При СИРВ работодателите трябва да спазват задължителните минимални размери на междудневните и седмичните почивки. Работниците и служителите имат право на междудневна почивка, която не може да бъде по-малко от 12 часа. При нормални условия в петдневна работна седмица работниците имат право на седмична почивка в размер на два последователни дни, един от които поначало е в неделя.

В тези случаи на лицата се осигурява най-малко 48 часа непрекъснатата седмична почивка. При условията на СИРВ продължителността на седмичната почивка може да бъде не по-малко от 36 часа. При промяна в смените тази почивка може да бъде в по-малък размер, но не по-малко от 24 часа, в случай че техническата организация в кооперацията налага това (чл. 153 от КТ).

Отчитане на отработеното време

При отчитането (сумирането) на работното време следва да се прилага разпоредбата за превръщането на нощните часове в дневни. Това става с коефициент, който е равен на отношението между нормалната продължителност на дневното и нощното работно време, установени за по-дневно отчитане за съответното работно място или длъжност. Нормалната продължителност за дневното работно време при по-дневно отчитане е 8 часа, а работното време през нощта, при същите условия е 7 часа. Коефициентът се намира по следния начин – $8/7 = 1.1428$.

Отчитането на времето при работа в условията на СИРВ става винаги в края на определения за сумиране период. Когато нормата отработено време, след превръщане на нощните часове в дневни, е превишена, ще бъде налице извънреден труд, който следва да се отчита в специална книга, както и всяко полугодие пред Изпълнителна агенция Главна инспекцията по труда (ИА ГИТ). Поради възможността отработеното в повече време да се компенсира до края на определения период, е възможно през един от месеците отработената норма да е по-голяма, а в друг да бъде по-малка. По тази причина отработеното в повече време, сумарно за целия период се отчита и съответно заплаща, като извънреден труд в края на периода, съгласно чл. 262, ал.1, т.4 от КТ (не по-малко от 50 на сто). Възнаграждението за извънреден труд не може да се счита за постоянно възнаграждение, тъй като не може да бъде предвидено дали в отчетния период ще има наличие на такова.

Когато нормата на работното време сумирано за периода не е превишена, се счита, че не е налице извънреден труд, поради което такъв няма да бъде отчитан. Ако работник или служител е отработил по-малко от законоустановената норма за определения за сумиране период се счита, че работодателят не е успял да уплътни работното му време. В тези случаи се счита, че е налице престой не по вина на работника и се начислява пълният му размер на възнаграждението. На практика не уплътняването на работното време остава за сметка на работодателя. Ако графиците са изготвени добре, няма да се получава нито извънредно, нито по-малко отработено време.

При прекратяване на трудовото правоотношение преди изтичането на определения за сумиране на времето период се взема предвид законоустановеното работно време и отработеното време от началото на периода на сумиране до прекратяването на правоотношението и при наличие на извънреден труд се заплаща.

След изтичане на избрания период на сумиране се прави сравнение между фактически отработените дни и часове с полагащата се норма на работно време за същия период. Само тогава става възможно определянето на "надработени" часове, за които се дължи доплащане като извънреден труд. Приема се, че прилагането на сумирано работно време предоставя възможности за по-гъвкаво и ефективно оползотворяване на наличния ресурс.

Сумираното изчисляване на работното време е подходящо за прилагане в кооперативни организации с търговски обекти, които имат дневно работно време над 8 часа и/или работят в почивни и празнични дни. По същата причина то е подходяща форма за отчитане на труда при осъществяващите ресторантьорска и хотелиерска дейност, производства с непрекъснат режим на работа и други дейности с неритмичност на работния процес.

Дирекции:

„Икономическа политика“ и „Финанси и счетоводство“

тел: 02/926 67 28

email: coop_economics@cks.bg

тел: 02/926 64 26